

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Η επέκταση του ευρωπαϊκού εμπορίου στην Ανατολή ενίσχυσε τις εμπορικές συναλλαγές της δυτικής Ευρώπης με την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Έλληνες, Εβραίοι και Αρμένιοι διακρίθηκαν στο εμπόριο και στη ναυτιλία. Σταδιακά, πόλεις όπως η Θεσσαλονίκη, τα Ιωάννινα, η Σμύρνη και η Χίος εξελίχθηκαν σε σημαντικά εμπορικά κέντρα με τους Έλληνες πρωταγωνιστές, ενώ ενισχύθηκαν και οι ελληνικές κοινότητες σε πόλεις ξένων χωρών.

Οι Έλληνες έμποροι και κάτοικοι σε χώρες της Ευρώπης γνώρισαν τις ιδέες του Διαφωτισμού. Συνέδεσαν την ανάπτυξη της εκπαίδευσης με τον αγώνα για ελευθερία. Οι Έλληνες υποστηρικτές του Διαφωτισμού θαύμαζαν τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό ως πηγή έμπνευσης για την ελευθερία. Πίστευαν ότι η λογική μπορεί να αλλάξει τον κόσμο και η εκπαίδευση πρέπει να στηρίζεται στις θετικές επιστήμες, να έχει ως γλώσσα επικοινωνίας την λαϊκή γλώσσα και να υπηρετεί την προοπτική του αγώνα για ελευθερία. Πολλοί Έλληνες έμποροι σε κοινότητες του εξωτερικού ίδρυσαν σχολεία στις πατρίδες τους, χρηματοδοτούσαν την εκτύπωση βιβλίων, εφημερίδων, περιοδικών και χορηγούσαν υποτροφίες για σπουδές. Αυτό το κίνημα ονομάστηκε **Νεοελληνικός Διαφωτισμός**.

Λόγιοι που συνδέονταν με την Εκκλησία έκριναν ότι η εκπαίδευση πρέπει να βασίζεται σε εκκλησιαστικά κείμενα, να περιορίζεται στην γνωριμία με την θρησκευτική παράδοση, κυρίως, και να χρησιμοποιεί ως γλώσσα επικοινωνίας την αρχαϊζουσα γλώσσα.

Στο έργο του «Νέα Πολιτική Διοίκηση», ο Ρήγας Βελεστινλής πρότεινε τη δημιουργία μιας Ελληνικής Δημοκρατίας η οποία θα αντικαθιστούσε την Οθωμανική Αυτοκρατορία σε όλη την Βαλκανική Χερσόνησο και στην οποία θα επικρατούσε ισονομία και ισοπολιτεία για όλους. Μετά από προδοσία, η συνεργασία Αυστριακών και Τούρκων οδήγησε στην θανάτωση του Ρήγα Βελεστινλή.

Στο έργο του «Ελληνική Νομαρχία», ο Ανώνυμος συγγραφέας υποστήριξε ότι οι Έλληνες πρέπει να αγωνιστούν μόνοι τους για την ελευθερία τους.

Ο Αδαμάντιος Κοραής, υποστηρικτής των φιλελεύθερων ιδεών της Γαλλικής Επανάστασης, θεωρούσε ότι οι Έλληνες πρέπει πρώτα να μορφωθούν, για να κερδίσουν την ελευθερία τους. Διαφωνούσε και με την χρήση της αρχαίας γλώσσας και με την χρήση της τρέχουσας δημοτικής γλώσσας· κατά την γνώμη του, θα έπρεπε να αφαιρεθούν από την δημοτική λαϊκές και ξένες λέξεις.

Βασικό πρόβλημα για τους Έλληνες κατά την οθωμανική κατάκτηση ήταν η απουσία σταθερών κανόνων Δικαίου για τον σεβασμό δικαιωμάτων. Για την λειτουργία της οθωμανικής διοίκησης και της επιβολής του ελέγχου στις τοπικές κοινωνίες, οι Οθωμανοί στηρίζονταν στην συνεργασία και στις υπηρεσίες:

--της ορθόδοξης Εκκλησίας, η οποία αναγνωριζόταν από τους Οθωμανούς ως επίσημη εκπρόσωπος όλων των υπόδουλων Χριστιανών. Η θεώρηση των Τούρκων ήταν ο διαχωρισμός των υπηκόων του Σουλτάνου με κριτήριο την θρησκεία.

--των Φαναριωτών, δηλαδή των Ελλήνων από παλιές αρχοντικές οικογένειες που κατοικούσαν στο Φανάρι, συνοικία της Κωνσταντινούπολης και έδρα του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Οι Φαναριώτες ήταν γλωσσομαθείς, με σπουδές στην Δύση και σταδιοδρομούσαν ως υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι στην οθωμανική διοίκηση. Τον 18^ο αιώνα διορίζονταν ηγεμόνες στις αυτόνομες ηγεμονίες Μολδαβίας και Βλαχίας στην σημερινή Ρουμανία.

--των προεστών, δηλαδή των τοπικών Ελλήνων αρχόντων οι οποίοι διοικούσαν τις ελληνορθόδοξες κοινότητες και συγκέντρωναν τους φόρους από τους Έλληνες και τους απέδιδαν στην οθωμανική διοίκηση. Είχαν αποκτήσει πολιτική εμπειρία και μεγάλες περιουσίες· αρκετοί διέθεταν πολιτική επιρροή στους τοπικούς Τούρκους αξιωματούχους.

--των αρματολών, δηλαδή ένοπλων σωμάτων οργανωμένων από τους Οθωμανούς με στελέχωση από Έλληνες.

Οι λεγόμενοι **κλέφτες** ήταν αγρότες που επέλεγαν ή αναγκάζονταν να καταφύγουν στα βουνά και να σχηματίσουν ένοπλα σώματα αντίστασης στους Τούρκους, διαπράττοντας και ληστείες. Συχνά υποστηρίζονταν από τους αγροτικούς πληθυσμούς και υμνήθηκαν ως πρότυπα ανυπότακτης στάσης.

Οι κάτοικοι του Σουλίου, αυτόνομης περιοχής στην Ήπειρο, συγκρούστηκαν με τον Αλή Πασά των Ιωαννίνων, αλλά, παρά τον αγώνα που έκαναν, υποχρεώθηκαν το 1803 να εγκαταλείψουν την περιοχή.

Οι αγρότες ξεπερνούσαν το 80% του πληθυσμού. Καλλιεργούσαν κτήματα κρατικά ή ιδιωτικά που ανήκαν σε Τούρκους ή, σπανιότερα, σε Έλληνες.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ:

ΠΕΤΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

[ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΧΑΡΝΩΝ]

2/2020